

чення для сучасних міжнародних відносин. Кваліфікована підготовка іракських офіцерів сприяє ефективному державному розвитку Іраку, а також полегшує участь коаліційних сил, більшість з яких репрезентують держави-члени Організації Північноатлантичного Договору [4], в підтримці внутрішньодержавної безпеки Іраку.

З жовтня 2003 р. Великобританія брала активну участь у діях багатонаціональних сил в Іраку. Що стосується військових місій, то Сполучене Королівство готове брати участь лише в тих з них, в яких не передбачається участь НАТО. Лише у разі проведення миротворчих операцій по лінії НАТО, британські зусилля спрямовуватимуться через цю організацію.

В іракській війні було задіяно 45 тис. британських солдатів. Це був найбільший з часів Другої світової війни британський військовий контингент, який брав участь у бойових діях. Вступ до створеної Сполученими Штатами коаліції розглядався тоді адміністрацією Дж. Буша як показник лояльності країни-учасниці до Америки і її лідерства. Після виведення британського контингенту з Іраку в 2009 р. Великобританія продовжила підготовку кадрів для іракської армії в рамках Місії НАТО з підготовки кадрів, розпочатої в серпні 2004 р. Крім того, британські військово-морські сили допомагають підтримувати безпеку іракських морських нафтових інфраструктур у південному Іраку. На даний момент основна діяльність Англії в Іраку проводиться по лінії Департаменту міжнародного розвитку та відомства, який відповідає за питання торгівлі та інвестування. Департамент міжнародного розвитку консультує іракський уряд в питан-

нях ефективного залучення коштів на створення робочих місць і забезпечення стабільності. Торгівля та інвестування сприяють зміцненню британських торговельних взаємин з Іраком: поступове поліпшення ділового клімату в країні повинно перетворити Ірак у привабливого торговельного та інвестиційного партнера [5].

Миротворчі операції НАТО в Іраку яскраво демонструють ефективну діяльність організації у забезпеченні євроатлантичної безпеки. Завдяки компромісному поєднанню протилежних підходів держав-членів до проведення операцій із врегулювання конфліктів вдалося досягти трансатлантичної єдності. Водночас розширення географічних меж миротворчих операцій сприяє не тільки ефективному забезпеченню євроатлантичної безпеки, а й одночасному зростанню впливу НАТО у сучасній системі міжнародних відносин.

#### Список використаних джерел

1. Локальні та регіональні конфлікти: загроза миру. – К.: Т-во "Знання" України, 2007. – 20 с.
2. Istanbul Summit Communiqué, Issued by the Heads of State and Government Participating in the Meeting of the North Atlantic Council on the 28–29 of June 2004 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nato.int/docu/pr/2004/p04-096e.htm>
3. Волович О. О. Розвиток співпраці між НАТО і країнами Близького Сходу // Стратегічні пріоритети. – № 4 (13). – 2009. – С. 200-211.
4. Содействие Ираку со стороны НАТО // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nato.int/issues/iraq-assistance/practice-ru.html>
5. Blanchard C., Dale C. Iraq Foreign Contribution to Stabilization and Reconstruction. CRS Report for Congress, 2007 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fas.org/spp/crs/row/RL32105.pdf>

Надійшла до редколегії 22.01.13

И. Денюсюк, асп.

КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

#### УЧАСТИЕ ВЕЛИКОБРИТАНИИ В ОПЕРАЦИЯХ НАТО В ИРАКЕ (2003 – 2011 РР.)

*В статье речь идет об участии Соединенного королевства в деятельности НАТО второго по влиятельности члена Альянса. В частности, на примере операций в Ираке, отмечена важность миротворческих операций для британской деятельности в НАТО.*

*Ключевые слова:* Великобритания, НАТО, Ирак, миротворческие операции.

I. Denysyuk, post-graduate student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

#### THE PARTICIPATION OF THE GREAT BRITAIN IN NATO OPERATIONS IN IRAQ (2003 – 2011 YEARS)

*The article is devoted to the participation of the United Kingdom in NATO as the second most powerful member of the alliance. In particular, the example of operations in Iraq, stresses the importance of peacekeeping operations for British activities in NATO.*

*Key words:* Great Britain, NATO, Iraq, peacekeeping operations.

УДК 94(83:73):327"1939/1945"

А. Дергачова, асп.

Одесского национального университета имени И.И. Мечникова, Одеса

#### ЧИЛИ ТА США В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

*Стаття висвітлює відносини Чилі та США в роки Другої світової війни. В ній розкриті цілі, завдання та результати діяльності чилійського уряду. Особлива увага приділена співпраці Чилі з країнами "Осі" та діяльності американської дипломатії в цьому напрямку.*

*Ключові слова:* США, Чилі, Друга світова війна, держави "Осі".

Після початку військових дій в Європі уряди всіх латиноамериканських держав заявили про свій нейтралітет. Ця заява виразилася в рішеннях першої консультативної наради міністрів закордонних справ американських держав, що зібралися в Панамі 24 вересня 1939 р. В загальній декларації про нейтралітет американських республік встановлювалася так звана "зона безпеки" на відстані 300 миль навколо континенту, де заборонялися бойові дії флотів воюючих держав [13]. Але в силу певних умов торгових і економічних відносин нейтралітет Чилі характеризувався лояльністю до країн "Осі". Великий вплив на політику Х.А.Ріоса мала давня співпраця з Німеччиною, пов'язана з експортом продукції гірської промисловості на європейські ринки, а також з експор-

том продуктів сільського господарства, головним споживачем яких до війни була Німеччина [6, с. 366]. Перед війною Чилі експортувала в Німеччину і інші країни Західної Європи до 80% міді [4, с. 83]. Позначався також вплив добре організованої і порівняно численної німецької колонії в Чилі – більше 40 тис. німців [5, с. 52]. Один з германських дипломатів в Чилі визначав її цифрою 30000 чоловік [3, с. 342].

1941 р. змінив політичну ситуацію в світі. СРСР та США вступили до війни після нападу Німеччини та Японії відповідно. Позиція латиноамериканських країн у зв'язку з новим етапом війни була визначена на консультативній нараді міністрів закордонних справ американських країн, що зібралася в Ріо-де-Жанейро 15-

28 січня 1942 р. за ініціативою США. Метою США на зустрічі було прийняття спільної з латиноамериканськими країнами заяви про розрив дипломатичних відносин з державами "Осі". "Це боротьба не на життя, а на смерть, результат якої може означати успіх для Латинської Америки, або ж ймовірну окупацію країнами Осі", – зазначає Державний секретар К.Халл [11, р. 1145]. В ході конференції були виявлені дві точки зору. Бразилія, Мексика, центральноамериканські і малі країни Карибського басейну підтримали позицію США в оголошенні війни Японії, Німеччині та Італії. Іншої точки зору дотримувалися Аргентина і Чилі. Міністр закордонних справ Чилі Б.Харла ще 13 грудня 1941 р. заявив американському послу К.Бауерсу, що чилійська громадськість і керівники армії побоюються нападу Японії у разі розриву стосунків з фашистськими країнами і вважають необхідними певні зобов'язання з боку США відносно швидкої допомоги у разі такого нападу [10, р. 71, 77, 110]. А оскільки США не гарантували негайних поставок озброєння, чилійці виступали проти розриву дипломатичних стосунків з державами "Осі". 21 січня був вироблений проект резолюції про розрив дипломатичних стосунків з фашистськими державами. За наполяганням Аргентини і Чилі до нього був включений пункт про затвердження цього кроку законодавчими органами кожної країни [7]. Ця рекомендація на ділі виявилася обов'язковою – вже к кінця наради усі країни Латинської Америки, за винятком Аргентини і Чилі, розірвали дипломатичні відносини з державами "Осі".

У жовтні 1942 р. сталася подія, що змінила намічений план двосторонніх дій. Помічник державного секретаря США С.Уеллес у публічній промові в Бостоні звинуватив Чилі в тому, що на її території заохочується фашистська підризна діяльність проти союзників. Наслідком цього стала відставка всього кабінету. Міністром закордонних справ був призначений Х.Фернандес. Він очолив активну проамериканську діяльність в інтересах тісної співпраці з США. Також економічна залежність Чилі від США з ходом війни усе більш росла. Її експорт йшов тепер в основному в США, які дали зрозуміти Х.А.Ріосу, що нейтральна політика Чилі відіб'ється на післявоєнному положенні країни. 20 січня 1943 р. Х.А.Ріос у виступі по радіо оголосив про розрив дипломатичних стосунків з державами "Осі" [9, р. 803].

Перед закінченням війни Сполученим Штатам вдалося переконати чилійський уряд у вигоді і політичній доцільності для нього і для усіх "міжамериканської системи" нового кроку: Чилі оголосила війну Німеччині в лютому 1945 р. Ще на Ялтинській конференції було вирішено, що в Сан-Франциско мають бути запрошені ті з неприєднаних націй, які оголосять війну фашистським державам до 1 березня 1945 р. [1, с. 245; 2, с. 25]. Таким чином, вона отримала право взяти участь в післявоєнному врегулюванні. Одночасно Сполучені Штати запаслися ще одним голосом у майбутній Організації Об'єднаних Націй. Ранньою весною 1945 р. Сполучені Штати провели конференцію американських держав в Мехіко, на якій був прийнятий так званий Чапультепекський акт [8], що став основою створення блоку американських країн в ООН і "машини голосування". Не випадково, і в преамбулі Чапультепекського акту від імені представлених на конференції урядів проголошувався прин-

цип взаємодопомоги і солідарності усіх країн американського континенту. Чилійський уряд повністю підтримав політичні плани Вашингтону. Підписавши Чапультепекський акт, чилійська делегація по суті віддала в руки Вашингтону контроль над зовнішньою політикою країни.

Американо-чилійські відносини 1939 – 1945 рр. повністю залежали від міжнародного стану і мали суперечливий характер. Це пояснювалося тим, що зовнішня політика Чилі в період Другої світової війни відрізнялася двоїстістю: прагнення до співпраці з США і одночасно побоювання піти на перегляд своєї політики і зважитися на розрив дипломатичних стосунків з державами "Осі". Офіційною версією, що характеризує цю позицію, було побоювання, що розрив стосунків з державами "Осі" викличе напад на Чилі. Стверджувалося також, що союзники втратили багато опорних пунктів в західній частині Тихого океану і, отже, чилійське узбережжя не має прикриття. Позиція нейтралітету дозволяла чилійському уряду отримувати вигоди від збереження економічних зв'язків з державами "Осі" [12, р. 73]. Також в певній частині правлячих кругів Чилі довгий час вважали, що Німеччина може виграти війну, і тоді Чилі виявиться у вигідному становищі для отримання переваг від післявоєнної торгівлі, якщо збереже позицію нейтралітету. Але в умовах корінного перелому в ході Другої світової війни чилійсько-американські стосунки кардинально змінилися. Чилійський уряд не міг проводити колишній курс зовнішньої політики. Зіграли свою роль і дипломатичний натиск, і бажання зайняти своє місце за післявоєнним столом переговорів. Приєднання Чилі до антигітлерівської коаліції сприяло посиленню впливу США в країні. Держави "Осі" були витіснені з Чилі повністю. Їх позиції в основному зайняли Сполучені Штати, що багато в чому пояснювалося економічною і політичною залежністю країни від США.

#### Список використаних джерел

1. Бережков В.М. Страницы дипломатической истории. – М., 1987. – С. 245.
2. Дурденевский В.Н., Крылов Б.Н. Организация Объединенных Наций: Сб. документов, относящихся к созданию и деятельности. – М., 1956. – С. 25;
3. Де Йонг Л. Немецкая пятая колонна во Второй мировой войне. – М., 1958.
4. Клесмет О. Внешняя торговля стран Латинской Америки с США // Мировое хозяйство и мировая политика. – М., 1943. – №1. – С. 82 – 83. – [http://nauka1941-1945.ru/files/pdf/EP\\_1943\\_AKS\\_00000481.pdf](http://nauka1941-1945.ru/files/pdf/EP_1943_AKS_00000481.pdf).
5. Осипова П. Происки гитлеровской Германии в странах Латинской Америки // Исторический журнал. – М., 1943. – №3. – С. 50 – 57.
6. Очерки истории Чили. – М., 1967.
7. Charles G. Fenwick. The Third Meeting of Ministers of Foreign Affairs at Rio de Janeiro 1942 // The American Journal of International Law. – Vol. 36. – № 2. – Apr., 1942. – [www.jstor.org/stable/2192629](http://www.jstor.org/stable/2192629).
8. Britannica Annals of American History: The Act of Chapultepec 1945. – [www.answers.com/.../the-act-of-chapultepec](http://www.answers.com/.../the-act-of-chapultepec).
9. Foreign Relations of the United States. Diplomatic Papers. 1939-1945. – Vol. V. (1943). – Washington, 1963. – <http://libtext-dev.library.wisc.edu/FRUS/>.
10. Foreign Relations of the United States. Diplomatic Papers. 1939-1945. – Vol. VI. (1941). – Washington, 1963. – <http://libtext-dev.library.wisc.edu/FRUS/>.
11. Hull C. Memoirs. – New York, 1948. – [http://openlibrary.org/books/OL19826061M/The\\_memoirs\\_of\\_Cordell\\_Hull](http://openlibrary.org/books/OL19826061M/The_memoirs_of_Cordell_Hull).
12. Liewen E. U.S. Policy in Latin America. – N-Y., 1965.
13. Report of the United States Delegate to the Meeting of the Foreign Ministers of the American Republics, 1939. – Panama, Washington, 1940. – [www.mtholyoke.edu/acad/.../interwar.htm](http://www.mtholyoke.edu/acad/.../interwar.htm).

Надійшла до редколегії 22.01.13

А. Дергачева, асп.

Одесского национального университета имени И.И. Мечникова, Одесса

#### ЧИЛИ И США В ГОДЫ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

Статья освещает отношения Чили и США в годы Второй мировой войны. В ней раскрыты цели, задачи и результаты деятельности чилийского правительства. Особое внимание уделено сотрудничеству Чили со странами "Оси" и деятельности американской дипломатии в этом направлении.

Ключевые слова: США, Чили, Вторая мировая война, государства "Оси".

A. Dergacheva, post-graduate student  
Odessa Mechnikov National University, Odessa

### CHILE AND THE USA IN THE SECOND WORLD WAR

*The article treats about the relations of Chile and the USA in the Second World War. The goals and results of activity of the Chilean government are analyzed. The special attention is given to the cooperation of Chile with the countries of "Axis" and the activity of the USA for that matter.*

*Key words: USA, Chile, World War II, "Axis" states.*

УДК 94(73):572:008"19/20"

В. Діденко, асп.  
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

### НОВІТНІ ТЕЧІЇ КУЛЬТУРНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ США (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

*У цій статті ми пропонуємо короткий огляд новітніх принципових підходів американської культурно-антропологічної думки та наводимо деякі ключові ідеї в кожному з підходів. Розглядаємо еволюцію дослідницьких пріоритетів та методологічних особливостей в американській культурній антропології з кінця ХХ до початку ХХІ століття.*

**Ключові слова:** США, культурна антропологія, методологія.

Історія американської антропологічної традиції налічує більше 150 років, починаючи з перших робіт Дж.Стефенса і Л.Моргана. Відкриття Моргана справили великий вплив на формування антропології в США. Він заснував антропологічне відділення в "American Association for the Advancement of Science" і був обраний президентом Асоціації у 1880 р.

Особливістю американської традиції в антропології як науки про людину є нероздільність знання, прагнення до цілісного підходу, до вивчення людини як істоти біологічної та культурної одночасно і виділення культури як центрального об'єкта дослідження, основного і автономного феномена історії.

В 1970 – 80-х рр. в американській антропології відбувається поворот до дослідження сучасних культур, в тому числі й культури США. Ця зміна орієнтирів в історичній науці носить назву "антропологічного повороту". У результаті, з одного боку, акцент в історичних дослідженнях переміщується на вивчення власне "людини-в-історії", причому не стільки створених нею і пануючих над нею "структур", скільки її безпосереднього досвіду в історичному процесі.

В сучасних реаліях для американської антропологічної школи характерні такі напрями, як урбаністична, економічна, політична, психологічна, прикладна антропологія, антропологія релігії, етністорія, символічний напрямок і т.д.

У першому десятилітті ХХІ ст. почався новий період у сфері еколого-антропологічних досліджень, що ознаменувався явним активізацією наукової діяльності та вибуховим зростанням публікаційної активності вчених.

Перший етап розвитку еколого-антропологічних досліджень в США, нерозривно пов'язаний з ім'ям Джуліана Стюарда. Концептуальне оформлення його погляди отримали в монографії 1955 р. [4, Р.31]. Суть культурної екології як методу досліджень полягає в тому, щоб "проаналізувати адаптацію до умов навколишнього середовища і показати, як в результаті цього процесу виникають нові явища в культурі" [4, Р.34]. Дж.Стюард вперше поставив питання про принципово різні функції різноманітних явищ культури. На його думку, лише частина з них, а саме "культурне ядро" (cultural core), здійснює адаптацію до умов середовища проживання і тому найтіснішим чином взаємопов'язане з нею. Продовжувачем ідей Дж.Стюарда вважається Марвін Херріс (1927–2001 рр.) [2], який у якості найважливіших факторів подібності та відмінності культур визначає технологію і умови навколишнього середовища.

Одну з головних тенденцій розвитку культурної антропології з 80-х років ХХ ст. журнал "Бізнес Уїк" афористично охарактеризував як "дослідження місцевих жителів в торговому залі" [1]. Предметом вивчення стали особливості поведінки певних етнічних груп на робочих місцях і за їх межами, особливості професійних, побутових, споживчих ціннісних орієнтацій. Це новий етап розвитку "індустріальної антропології", метод якої, за словами К.Клакхона, полягав у тому, щоб "відкинути всі забобони, що розділяються теоріями менеджменту, організаційної психології та здоровим сенсом щодо того, чому люди добре працюють, чому їм вдається чи ні порозумітися один з одним", діяти так, начебто мова йде про зовсім інший світ [5].

Сучасна теоретична спеціалізація культурної антропології за прикладом магістерських дисертацій випускників провідних американських ВУЗів включає: етнологію, магію, гендерні студії, економічну антропологію, прикладну антропологію. В цілому, сучасні теми дисертацій відображають орієнтацію на "осучаснення" антропологічної проблематики. Детальне вивчення традиційних систем родової спорідненості і господарства в навчальних планах все частіше приносить в жертву вивчення теоретичних галузей, які безпосередньо використовуються для описання та аналізу сучасних людських спільнот. Наприклад, популярні конкретні курси, такі, як "Вживання наркотиків та культура", "Мігранти та біженці", "Людська сексуальність", "Насилля, терор та тероризм: створення культур страху" [6] і т.п.

Отже, культурна антропологія в Сполучених Штатах Америки, як наукова дисципліна, яка намагається бути ближче до реальності, – якомога ближче до важливих подій, так само, як й найближче до людей. Мета культурної антропології не тільки поділитися своїми знаннями про людину, але і знайти шляхи вирішення існуючих проблем у світі. Через дослідження всіх сфер людської діяльності, вона пропонує новий, свіжий погляд на питання, які хвилюють людей у всьому світі.

Прикладом актуальності проблем культурної антропології може слугувати той факт, що у 2009 році, у п'ятдесят річницю створення часопису "Гісторі енд Теорі", в Університеті Весліан у Мідлтауні (США) (Wesleyan University) відбулася ювілейна конференція. Серед статей, що були надруковані за результатами цієї конференції, є цікавий текст Вільяма Севела, який висловлюється проти культурного повороту, який, на його думку, спричинив занепад досліджень в сфері економічної історії "Дивна кар'єра: історичне дослідження економічного життя" [3]. Всі статті вказують на динамічний роз-